

SARJAKUVIEN UUSI TULEMINEN

Heikki Kaukoranta - Jukka Kempainen

SARJAKUVAT

OTAVA
1990

Heikki Kaukoranta - Jukka Kempainen: Sarjakuvat, 2., laajennettu painos, 336 s., Otava 1982.

Suomalainen sarjakuvakulttuuri sai pitkän hiljaiselon jälkeen herätteen vuonna 1971: Nuorison taidetapahtumassa sarjakuvakilpailu ja Amos Andersonin taidemu-seossa sarjakuvanäyttely sekä Suomen sarjakuvaseuran syntysanat. Ilmestyipä alan perusteoskin samassa rytäkässä.

Kaukoranta-Kempaisen Sarjakuvat on ollut kokonaisen sukupolven innoittaja niin sarjakuvia lukemaan, keräämään, tutkimaan kuin tekemäänkin. Kun nyt kymmenen vuotta on kulunut, on sarjakuvakulttuurikin aikuistunut. Tietyt asiat ovat saavuttaneet hyväksynnän, jopa arvostusta.

Kun tekijät ja kustantaja eivät enää tyytyneet uuteen painokseen, saatiin monia parannuksia varsinaiseen tietopakettiin ja lisäksi rinnakkaisteos "Sarjakuvan maailmat", antologiallinen parhaimmistoa, jota lukee huvikseen ilman tietoteostakin.

Teos sisältää alkutekstin sellaisenaan sekä lisäksi kaksi laajaa lukua ja lisää kuvanäytteitä. Pikku täsmennykset korjaavat alkuperäistekstin virheet, joita oli oikeastaan aika vähän. Myös puuttunut Joonas-kuva on löytynyt. Sisällysluettelo on täsmennytynyt selkeämmiin määriteltäviin sivuluvuihin, ja entistä mittavampi on osasto Kirjallisuus ja tiedonlähteet.

SYVÄLUOTAUSTA

Kirjoittajien asenne ei enää lisäluvuissa ole niin entusiastinen "poikamainen" kuten tekijät itse sanovat, vaan hiukkasen ulkopuolinen, tutkijamaisempi. Jukka Kempaisen esseet sarjakuvan taideluonteesta ovat älykkäitä ja nautittavia, mutta eivät ehkä kyllin helppotajuisia yleisteokseen. Alan harratajien oma fanziini voisi olla oikeampi paikka syväluotaukselle. Tässä teksti toki saavuttaa varmemmin kulttuuripiirit. Onhan tämä sentään kirja, ja siten viesti voi mennä perille.

Tärkeä lisäys alkuteokseen on Ranskan uuden sarjakuvan esittely, mutta samalla yllättää tekijöiden rimakauhu. Asiantunteudesta ei ole enää katsottu riittävään perusteellisiin maakohtaisiin katsauksiin mallia Italia, Espanja, Brasilia...

Hilpeää luettavaa Kempaisen poh-

diskelut ovat varsinkin kulttuurianekdoottien ansiosta. Hyödyllistä on myös lukea siviilissä juristina toimivan tutkijan analyysiä siitä, mitä on populaarikulttuurin tuotannon, sen harrastamisen ja rajoittamisten takana. Ajatuksista voi usein olla toistakin mieltä, ja yhtä perustellusti.

Aiheet myös rönsyilevät sarjakuvasta populaarikulttuuriin ja kulttuuriin yleensä ja osoittavat, että Suomessakin olisi kirjoittajia kunnan aikakausjulkaisuun, joka keskittyisi vakavasti "epäkaupallisesti" viihdekulttuuriin.

Uuden osan kuvituksessa on liiaksikin ei-sarjakuvia, ihan turhaa taiteeksi todistelun makua. Nykyään sarjakuva jo käsitetään taiteeksi sitä tulkittamatta. Mainittakoon muuten uuden osan kuvituksessa vaihtunut numerointi: 446 ja 447. Virheellinen on myös väite, että Masin piirtäjänä työskentelisi yksin Mort Walker. Asiatiedot olisivat löytyneet Sarjainfosta numero 28 (3/1980).

KEVYEMMIN KOTONA

Suomalaisia vuosia käsittelevällä Heikki Kaukorannalla ote on Kempistä keveämpi, helpommin ja ajatuksettomammin luettava. Paljon on kertynyt uusia mielenkiintoisia lisätietoja, vaikka kaiken kattavaa kartoitusta voi tuskin vaatia. Esseemuotoisuus häiritsee tätäkin osuutta, nyt niin että ajallisen logiikan ja historiallisen dynamiikan etsintä jäävät lukijalle.

Ilmestymisajankohdista ja

kustantamotilanteita on mainittu näyttävästi, mutta pelkkään tilastointiin ei ole sorruttu. Taiteilijakaartin vaiheet on tutkailtu ihmisläheisesti ja juuri populaarikulttuurin tyyliille uskollisesti. Lisäksi on päästetty Tarmo Koivisto kaksin verroin vakuuttamaan sarjakuvan keinoista, ensin puheenvuorossa sarjakuvan mahdollisuuksista ja liitteessä vielä sarjakuvasivun rakennetta valaisevalla analyysillä.

Nyt "Sarjakuvien" kirjoittajat puhuvat siitä, miten suuri yleisö ei voi ymmärtää ja omaksua tietäntyyppisiä sarjakuvia. Pelkään pahoin, että tämä uskomus on tarttunut kustannusportaasta. Entusiastisesti uskoo kaikkien innostuvan omalla laillaan, mutta suomalaisen kulttuurin arkuus ja varovaisuus ovat tarttuneet poikkiin. Suomalaiset omaksuvat ja innostuvat yllättäviin asioihin, kunhan saavat tilaisuuden - ja aikaa: Aku Ankkaan, Tenaviin, Asterixiin, Tinttiin, science fictioniin ...

Suomen sarjakuvakulttuuri odottaa yhä monipuolistumista. Se on jo hiljaa alkanut, omakustanteissa ja sarjakuvaseurojen kautta, kuten Suomalaiset vuodot -luvussa aavistellaan, vaikkei täysin rohjeta innostua. Tekijöitä, ideoita ja uskallusta on, paitsi julkaisupuolella. Toivottavasti suuretkin kustantajat viisastuvat tästä kirjasta. Sen julkaiseminen on kulttuuriteko, koska taloudellisesti se tuskin kannattaa, ja julkaisijayhtiöitäkin se vain rasittaa yhä uusilla velvoitteilla.

Kalervo Pulkkinen